

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

/*Teie 19.02.2026 /*nr 1-5/26/50-4

Meie 12.03.2026 nr 1.1-21/1177-1

Vastus riigivaraseaduse muutmissettepanekule

Kliimaministeerium kooskõlastas riigivaraseaduse (edaspidi RVS) muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse märkustega, mille neljanda punktiga esitati ettepanek teha täiendav analüüs selles osas, kas RVS § 66 võiks täiendada analoogselt senise lõikega 7, millega laiendatakse enampakkumisel kujunenud hinnaga kinnisasja omandamise või kasutusse saamise eesõigust isikule, kellel on sama kinnisasja või selle osa suhtes kehtiv kaevandamisluba ning sellest tulenev õigus maad kasutada. Eesõigus rakenduks tingimusel, et vastav isik osales enampakkumisel, kuid ei osutunud võitjaks.

Rahandusministeerium märgib, et ei pea vajalikuks teha või tellida täiendavat põhjalikku sisulist ja õiguslikku analüüsi (ettepanekus esitatud 8 alapunkti alusel), kuna sellel teemal on meil juba koostöös MKMi ja KliM ametnikega 2025. aasta lõpus koostatud ja esitatud seisukoht Riigikogu menetluses oleva maapõueseaduse, maakatastri seaduse ja riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõuga nr 698 SE ja mis kajastas ka suure osa neist asjaoludest.

Kordame peamisi seisukohti veelkord:

- Eelnimetatud muudatuse tegemisest keeldumise aluseks on põhimõtteline vastuolo riigivaraseaduse §s 8 sätestatud riigivara valitsemise üldpõhimõtetega, samuti senise maapoliitika seisukohtade ning põhiseadusliku võrdse kohtlemise põhimõttega. Riigivara käsutamine peab lähtuma üldistest, objektiivsetest ja kõigile võrdselt kohaldatavatest kriteeriumidest. Seadusega kehtestatud eelise andmine kitsale isikute ringile kaldub nendest põhimõtetest kõrvale ning ei ole kooskõlas ei heaperemeheliku riigivara valitsemise ega põhiseaduslike alustega.
- Isikute erinev kohtlemine ja eeliste lisamine on lubatav üksnes juhul, kui selleks on objektiivne ja mõistlik põhjus (näiteks riigi julgeolek ja elutähtsate teenuste toimimine). Kavandatav eelisõigus loob aga olukorra, kus teatud isikute grupp seatakse teistega võrreldes soodsamasse olukorda pelgalt grupikuuluvuse alusel, ilma et see erinevus oleks piisavalt põhjendatud olulise vajaduse või riigivara valitsemise eesmärkidega. Seetõttu ei ole selline eristamine proportsionaalne ega õigustatud.
- Kuigi maapõueseaduse muutmise eelnõuga (698 SE) reguleeritakse riigile nii julgeoleku kui majanduse seisukohalt olulist valdkonda – energia tootmist, siis eesmärk on anda kaevandamisloaga riigimaal maa taastuenergia tootmiseks kasutusse kõiki huvilisi võrdselt kohtleva ja läbipaistva menetluse teel, soodustada mitmekülgsemat maakasutust,

ergutada majandustegevust ja luua seeläbi täiendavat lisandväärtust ning tõsta kohalike ettevõtete konkurentsivõimet.

- Selles protsessis ei ole kaevanduslubasid omavatele ettevõtjatele maa kasutamiseks andmise eelise loomine otseselt seotud ei riigi julgeolekuhuvide ega muude oluliste avalike huvidega, kuna eelist soovitakse mitte nende senisel tegevusalal, vaid täiesti uuel tegevusalal, moonutades sellega konkurentsi, kuna sellist eelist saades nad asuvad konkureerima isikutega, kes näiteks energiatootmises omavad kogemusi ja on teinud sellekohaseid investeeringuid.
Kaevandusluba omavad ettevõtjad soovivad eelist põhjusel, et nad on seotud sama maakasutusega, kuhu riik soovib energiatootmist arendada. Selline eelisõiguse andmine võib soodustada ärilist kuritarvitamist, pidurdada konkurentsi ning tuua riigile lühiajalumata tegutsemise tõttu rohkem kahju kui kasu.
- Lisaks kui anda maakasutuse eelisõigus teatud riigimaadel kaevandamisloa omajale, siis sellega tekitatakse ka ebavõrdne konkurentsieelis teiste kaevandamisloa omajate suhtes, kelle kaevandamisloa korrastamise suund taastuvenergia arendamist ei võimalda.
- Kõik jagatud maakasutusest tulenevad kulud ja ebamugavused saab kaevandusettevõtjatele õiglaselt hüvitada muudel alustel.
- Kuigi ettepanekus viidatakse, et soovitakse RVS § 66 lõikega 7 samalaadset sätte kehtestamist, ei ole tegelikult võrdlus põllumajanduslikuks kasutamiseks maa rendile andmisega antud kontekstis asjakohane. Põllumajandusmaa puhul sätestatud eelisõigus eeldab, et kasutuseelis antakse isikule, kes eelnevalt on võitnud enampakkumise ja kes on põllumajandusmaad juba kasutanud, teinud selleks investeeringud ja muid tegevusi selle maa sihipäraseks kasutamiseks ning soovib uue lepingu alusel maad edasi kasutada samal eesmärgil. Selle eelise peamine eesmärk on tagada põllumajandusliku maakasutuse jätkamine ja ära hoida teisi maakasutusi. Põllumajandusmaa kasutamisel on oluline sihtotstarbeline eesmärk, neil ei ole õigust maad edasi teisele kasutajale või allrendile anda, maakasutus energiatootmiseks senistel kaevandamisaladel aga vormistatakse hoonestusõigusena asjaõigusseaduse alusel, mis võimaldab hoonestusõigust edasi võõrandada ning tekkida võib olukord, kus eelisõigusest saadakse otsest ärilist kasu ja eelisõigust kasutatakse ärimudelina.
- Kehtiva maapõueseadusega on kaevandajal kaevandamisloaga võimaldatud maa kasutamine ainult maavara kaevandamiseks ja ta on saanud selle kehtivas maapõueseaduses esitatud sätete alusel, maa on antud talle otsustuskorras, mitte avaliku enampakkumise teel. Kaevandamislubasid ei anta üldjuhul avalikul enampakkumisel, seega ei rajaneks eelisolukorra kehtestamine võrdsetel alustel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaur Kajak
halduspoliitika asekancler

Teadmiseks: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Helje Päivil 5885 1353
Helje.Paivil@fin.ee